

vani imamo večje potrebe. Tržaška »Edinost« končuje polemiko s »Piccolom« ter pravi: »Če nikoli prej, smo spoznali sedaj, ko smo prišli v bližino dotika z 2000 letno civilizacijo, da smo kulturni narod.

—r **Za avtonomijo.** Pod tem naslovom piše »Goriška Straža« z dne 5. t. m. sledeče: Naša dežela je imela pred vojno obširno samoupravo v raznih panogah javnega življenja. Imela je razsežno občinsko in deželno avtonomijo. Tudi šolske in cestne zadeve so se upravljale potom zastopnikov iz avtonomnih naprav. Toda zadnja doba je pomela vso avtonomijo iz dežele. Šolske zadeve je v prejšnji dobi upravljali posebni deželni šolski svet, ki so mu bili podrejeni lokalni okrajni in krajni šolski sveti. Tu so bili po jasnih določilih zastopani vsi interesiranci: zastopniki učiteljstva in cerkve, dežele in občine, vpoštovalci se je pri tem tudi narodno razmerje. Toda sedaj so vsi prejšnji krajni in okrajni šolski sveti razpuščeni, vsaj tukaj pri nas, a mesto zakonitega deželnega šolskega sveta se je ustvarila nova naprava s posvetovalnim glasom. Tu pogrešamo ne le zastopnikov cerkve, temveč tudi domačega slovenskega učiteljstva. Slovenska večina, ki je v deželi, ima tu komaj par glasov. Vsled tega so umljivi nedostatki in žalostne šolske razmere v naši deželi. Nastavljena učiteljev in učiteljic, otvarjanja šol ne presojajo več občekoristni in vsestransko premišljeni ukrepi tistih, ki te zadeve temeljito poznajo; nič več ni slišati glasu ljudstva, ki bi zamogel utemeljevati domače šolske potrebe. Posledica temu je mesto napredovanja le nazadovanje. Šolska stvar bi se imela smatrati le kot sveta kulturna zadeva prebivalstva, ki upoštevava naravne, narodne pravice starišev, ne pa kot politični ustroj. — Pač lepe besede, ki pa bodo naletele na gluha ušesa goriških Lahonov.

—r **Društveno življenje na Goriškem.** Pred vojno je bilo društveno življenje na Goriškem jako lepo razvito. Sedaj po vojni kljub težkim razmeram se znova razvija. Lahji delajo ovire. Politično društvo »Edinost« v Trstu se je bilo glede društvenega delovanja obrnilo na komisarja Ciuffellija. Odgovor, ki ga je bil dal, je tak, kakor pravi »Gor. Straža«, da iz njega vsako društvo lahko razvidi, da njegove zahteve na merodajnem mestu dobe pravi odmev, tudi ako podrejena oblast dela kake zapreke. »Gor. Straža« izvaja: Društva so potrjena po pristojni oblasti, torej zakonito obstojajo, zakon je isti kot prej, torej se tudi društveno delovanje lahko razvija pod istimi pogoji, predpisi in oblikami kot prej. Društva, skličite občne zbornice, posvežite svoje odbore in oživite naše vzorno društveno delovanje sebi v zabavo, narodu v kulturni in gospodarski prospeh! — Društveno delovanje je sedaj mnogo bolj potrebno nego kadarkoli poprej. Lahji začudenji gledajo to slovensko društveno delovanje, kajti takega kulturnega pokreta med ljudstvom v svoji domovini nimajo.

—r **Otvoritev slovenskih ljudskošolskih vzporednic v Gorici.** Il Piccolo z dne 18. t. m. poroča iz Gorice sledeče: Vsled prošnje slovenskih krogov, naj bi se otvorila slovenska ljudska šola v Gorici, je generalni civilni komisariat naznanil goriškemu občinskemu uradu, da je predsednik ministrskega sveta dovolil otvoritev šolskega pouka za slovenske otroke v Gorici, in sicer začasno na ta način, da se v tekočem šolskem letu otvorijo slovenske vzporednice na eni izmed italijanskih ljudskih šol v Gorici. Magistrat se bo pa moral pobrigati za to, da se ta odredba izvrši čimprej mogoče in z ono dobrohotno obzirnostjo napram željam goriškega slovenskega prebivalstva, ki jo zahtevajo politični oziri sedanjega časa. Če odgovarja »Piccolovo« poročilo resnici, tedaj vendar ni obveljal sloviti sklep goriškega občinskega sveta z dne 16. decembra 1919., da se bo upiral občinski svet z vso odločnostjo bodisi tudi ene same šole s slovenskim jezikom, ker bi se na nezasišan način skrunil narodni čut goriških meščanov. Slovenski renegat, župan Bombig, je ostal na cedilu s svojim protostem, četudi niso goriški Slovenci dosegli zaenkrat še lastne šole in se bodo morali za začetek zadovoljiti s slovenskimi vzporednicami! Lepur si muove!

—r **Napram škofu - tjuču.** Slovenska duhovščina tržaško-koperške škofije se ni udeležila sprejema svojega novega cerkvenega poglavarja, pač pa mu je mesto sprejema poslala daljšo spomenico in pismo te-le krepke vsebine: Presvitli Gospod! Jugoslovanski narod je meseca oktobra 1918 obračunal z bizantinizmom in jožefizmom. Ta narod hoče, da bi se izpred oltarja in s propovednice vplivalo na njegovo zavest, na njegove žene, sinove in hčere v protimednarodnem zmislu, da se mu, bodisi v cerkvi ali v šoli tolmači in priporoča kot volja božja nekaj, kar ni nič

drugega, kakor ljudsko slepilo. On na nebeški mavrici ne razloča rdeče, bele in zelene barve, razloča pa zelo dobro rdečo, belo in modro, ker so te tri barve tako tesno zrasle z njegovim bitjem kakor vid njegovih oči, kakor tok njegove krvi in udar srca, ker je to njegova zastava in zastava one države, izven katere za njega na svetu ni večje, lepše in slavnije. Srednja Evropa je hotela v zadnjih desetletjih krošnjariji s slovansko kožo. Tri silna in mogočna cesarstva so propadla, a slovanska koža je ostala nedotaknjena in pod to kožo je nedotaknjeno junaško slovansko srce. Evropa more, ako ravno hoče, spraviti Jugoslovane v najtežje izkušnje, more jih metati v najgloblje temnice, da jim vzame vid, sluh in vsa telesna čutila. Ni pa pod solncem sile, ki bi mu mogla preobraziti srce, voljo in njegovo narodno dušo. Jugoslavus non fragitur, nec flectitur, nec moritur! (Jugosloven se ne da zlomiti in ne izumreti!) Blagovolite Presvitli vladika sprejeti narodni i naš jugoslovanski pozdrav! — Značilno za razmere v Sloveniji je, da se ni razven »Slov. Naroda« spomnil noben slovenski list obširnejše gori omenjene vsekakor preznemanite spomentce. —

—r **Enakovrnost izpitolov.** Višji svet za javno šolstvo v Trstu je dal sledeče mnenje o enakoveljavnosti spričeval o usposobljenju za poduk v meščanskih šolah in ženskih licejih bivše avstrijske monarhije: 1. Spričevala o usposobljenju za poduk v meščanskih šolah se ne morejo smatrati za enakoveljavna z diplomami, katere so izdane po višjih ženskih učiteljskih v Italiji. 2. Nasproti pa se lahko smatrajo za enakoveljavna z omenjenimi diplomami: a) spričevala o usposobljenju za poduk v ženskih licejih, ki so se dobila na podlagi odredbe ministrstva za uk in bogočastje od 15. junija 1911, št. 117 in ki podeljujejo pravico poučevanja v vseh srednjih šolah; b) spričevala o usposobljenosti, ki so jih dobile takozvane licejske učiteljice (izpiti, ki so bili odpravljeni nekaj časa pred vojno.)

—r **Promocija.** Te dni je bil na dunajski univerzi promoviran za doktorja modroslovja naš bivši tovariš Franc Kos, svojčas učitelj na Ciril Metodovi meščanski šoli v Trstu, sedaj na realki v Idriji.

—r **Občni zbor »Zveze slovenskih županstev«** se je vršil v Gorici dne 5. februarja v dvorani »Pri treh kronah«. Kot poročevalca sta nastopila tudi tovariš Alojzij Urbančič iz Mirnega ter Fran Mermolja iz Dobravelj na Vipavskem. Med mnogimi resolucijami je bila sprejeta tudi ona glede otvoritve slovenske kmetijske šole v Gorici. Predsednik Zveze je Ivan Saunig iz Bilj pri Gorici, podpredsednik pa Ignacij Kovač iz Ajdovščine. —

—r **Tolminsko učiteljsko društvo** je zborovalo dne 16. t. m. ob 9. uri predpoludne v ljudski šoli pri Sv. Luciji z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo o delegacijskem zborovanju v Trstu; 2. Ocenit novih ljudskošolskih beril; 3. Slučajnost.

—r **V št. Ferjanu pri Gorici** imajo učitelja italijansčine, ki uči preko jasnih predpisov okr. šolskega sveta že v prvem šolskem letu italijanski jezik in to kar po 2 uri zaporedoma. Ker pa siromak ne ume jezika svojih učencev in ti zopet ne njegovega, si pomaga prebrisan Kalabrez na ta način, da odteguje starejšo učenko iz višjega šolskega leta ter jo vodi v prvi razred, da mu služi tam za tomača.

Književnost in umetnost.

Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. Drugi zvezek. V Ljubljani 1920. Izdala in založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. 8°, strani XVI+415. Cena K 22.—. Pravkar je izšel v založbi Tiskovne zadruge drugi zvezek Jurčičevih zbranih spisov, ki izhajajo v lični obliki v redakciji dr. Iv. Prijatelja in od katerih je prvi zvezek zbudil pozornost in priznanje. Drugi zvezek obsega: Urednikov uvod — Spomini starega Slovenca — Tihotapec — Juri Kobila — Dva prijatelja — Vrban Smukova ženitev — Grad Rojlnje — Urednikove opombe. Knjigo toplo priporočamo. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

Štiridesetletnica Ljubljanskega Zvona.

Ljubljanski Zvon slavi letos redek literaren jubilej: štiridesetletnico svojega delovanja. Njegova zgodovina je obenem zgodovina slovenskega slovstva in naše ga kulturnega napredka v tej dobi; kakaj od svojega početka pa do današnjih dni je Zvon določeval smer našemu slovstvu, deloma s svojimi poezijami in leposlovjem, deloma s svojo kritiko. Njegovi sotrudniki so naši najboljši pripovedniki, pesniki, kritiki, iz njega je vzniknila naša moderna. Pomlajal se je od generacije do generacije z novimi svežimi možmi; za-

to je ostal njegov duh čil in življenjska moč mu sedaj ni nič manjša, kakor je bila v prvih njegovih letih.

V jubilejnem letošnjem letniku bodo sodelovali naši najboljši pesniki in pisatelji. Glavni pripovedni spis, ki bo začel izhajati že v prvi številki, bo dr. Šorlijev roman »Gospa Silvija«, ki je zajet iz modernega življenja. Visoško kroniko, katera je vzbudila v preteklem letniku toliko zanimanja in pritrjevanja, bo pisatelj nadaljeval.

Da se bo mogel Ljubljanski Zvon v dosedanji smeri razvijati in spopolnjevati, zato potrebuje čim več naročnikov. Založništvo vabi vsled tega vse ljubitelje slovenskega leposlovja, da pristopijo v vrsto Zvonovih naročnikov. Vsled podvojenih stroškov za papir in honorarje, je založništvo primorano povišati celoletno naročnino na K 70.—, oziroma polletno na K 35.— in četrtletno na K 17.50. Dosedanje naročnike, kateri bodo listu brez dvoma ostali zvesti tudi naprej, prosim založništvo, da pridobivajo nove naročnike. »Ljub. Zvon« se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Fran Erjavec: Za staro pravdo. Str. 132, Ljubljana 1920. Cena 6 K. Mnogo se je že po naših časopisih pisalo o kmetškem vprašanju, a pogrešali smo močno dela, ki bi obravnavalo celoten kompleks tega, za naš narod in našo državo življenjskega vprašanja. Navedena Erjavčeva knjiga izpolnjuje to vrzel v naši publicistiki. Knjiga je pisana v poljudni obliki za ljudstvo, a jo bo s pridom vzel v roke vsak, ki se zanima za aktualna politična in gospodarska vprašanja, ki jih bo treba rešiti že v najbližji bodočnosti, zato knjigo vsem najtopleje priporočamo, zlasti, ker je cena pri današnjih razmerah izredno nizka. Dobi se po knjigarnah in v Upravi »Ljudskega glasu«, Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

PROSTOVOLJNI ORGANIZACIJSKI DAVEK.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XLIII. Izkaz.

Po 100 K: Baraga Janko — Koroška Bela. (Znesek nabrala ob priliki zborovanja okraj. učit. društva na Koroški Bell dne 19. febr. 1920. tovarišica Melita Siviceva.) Po 40 K: Šmajdek Ivan — Krtina. Po 20 K: Valenta Božidar in Emilija

Rojčeva — Ljubljana; Slavka in Cirila Zupančevič — Dolenja vas pri Ribnici; Megušar Rihard, Hermina Megušarjeva, Zofka Skoflančeva, Ljudmila Fajfarjeva in Lahajnar Niko — Podzemelj; Fran in Malči Jęžljic — Dovje; Draga Zajčeva, Marica Plhakova — Slivnica pri Celju. Po 10 K: Režek Jura — Ljubljana; Ana Steskova — Store; Vrežec Stanko — Črešnjevci p. Semlič; Jakobina Pečehova, Kurbus Tomo. — Današnji izkaz 450 K. Prej izkazanih 12.967 K. Skupaj 13.417.

Ivan Petrič,

Ljubljana, VII., Oasilska cesta 172/l.

Listnica uredništva.

Klic iz Bele Krajine: Dopisi brez podpisa romažo v koš.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.
2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

Naš denarni zavod.

Gesto: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. jan. 1920 K 25.635-78.

Hranilne vloge obreštuje od 1. jan. 1920

po 4 %.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Spominjajte se rezervnega sklada »Zaveze«!

Knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani

Frančiškanska ulica 6.

se priporoča za nabavo vsakovrstnih znanstvenih in leposlovnih knjig, mladinskih spisov in šolskih potrebščin.

Dokler traja zaloga priporočamo osobito sledeče knjige: po nižjih cenah:

Dr. Osvald: Srednješolska vzgoja . . . . . po K 6'—
G. Majcen: Metodika zemljepisnega pouka . . . . . 3'—
Ant. Rudež: »Gluhonemi«. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojeslovja . . . . . 5'—

Nadalje:

Slike regenta Aleksandra, lepo izvršene, vel. 50×68 cm . . . . . 20'—
Črnilo za šole in urade v steklenicah po 1 liter . . . . . 14'—
" " " " v manjših steklenicah . . . . . 5'70
Rdečilo " " " " v malih steklenicah . . . . . 2'50

Slovenci potrebujemo list, ki bi bil veliko cenejši kakor dnevnik, ki bi pa moral s svojim točnim poročanjem popolnoma nadomeščati dnevnik. Tem zahtevam in potrebam ustreza

„DOMOVINA“.

Od novega leta naprej izhaja »Domovina« trikrat na teden, in sicer ob ponedeljkih, sredi in petkih. Trikrat pošiljana stane mesečno samo 3 K. Uprava »Domovine« bo skrbel, da bo prinašal list poleg pregledov vseh dogodkov tudi izvirne domače, zagrebške, beograjske in druge najnovejše brzojavne in telefonske vesti. Mesečno, četrt-, pol- ali celoletno naročnino je pošiljati na naslov: Upravništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Sodna ulica 6.

➡ Zahtevajte »DOMOVINO« na ogled!